

Р. Р. Грабко, В. Б. Великогорода,

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ

МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ВЖИВАННЯ АРГОТИЧНИХ ЕВФЕМІЗМІВ СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ «ПОЛІЦІЯ» В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглядаються причини вживання арготичних евфемізмів у поліцейському дискурсі, описуються їх перлокутивний ефект та прагматичний вплив на адресата, а також наводяться приклади їх вживання у контексті.

Ключові слова: арготичний евфемізм, поліцейський дискурс, номінація, функція, мотив, максими Грайса.

В статье исследуются причины употребления арготических эвфемизмов в полицейском дискурсе, описываются их перлокутивный эффект и прагматическое воздействие на адресата, а также приводятся примеры их употребления в контексте.

Ключевые слова: арготический эвфемизм, полицейский дискурс, номинация, функция, мотив, максимы Грайса.

The article specifies the causes of using argotic euphemisms in the police discourse, describes their perlocutionary effect and pragmatic influence on the recipient, and provides the context of their usage.

Key words: argotic euphemism, police discourse, nomination, function, motive, Grice's maxims.

Перш ніж вести мову про арготичні евфемізми, варто спочатку звернутися до етимології слова «арго». Найбільш рання згадка про нього зафіксована у французькому документі 1628 року. «Арго», ймовірно, походить від сучасної назви тогочасних груп злодіїв «Les argotiers» [2]. На сьогодні такі словники як *Webster Dictionary*, *Longman Dictionary of Contemporary English*, *Macmillan Dictionary* та інші одноголосні щодо дефініції даного слова – особлива, таємна мова певної групи людей. Тим не менше евфемістичні арго, на відміну від евфемізмів загалом, є недостатньо дослідженими у лінгвістиці, що пояснює особливий інтерес до явища й актуальність нашого дослідження. У даній роботі арготичними евфемізмами будемо вважати «засоби вторинної номінації, прагматичним мотивом вживання яких є прикриття з якоїсь причини неприйнятних явищ та понять дійсності в межах певної професійної чи соціальної групи» [1, с. 9-10].

У класифікації Роберта А. Веста знаходимо примітку, що деякі евфемізми органів правопорядку («law enforcement») насправді є дисфемізмами [5]. У нашому дослідженні ми торкатимемося узусних функцій – вуалітивної, риторичної, елевативної, конспіративної та дистортивної, – які виконують саме аргоевфемістичні мовні засоби, тому завданнями даної науково-дослідної роботи є опис основних причин вживання працівниками поліції арготичних евфемізмів та ілюстрація їх вживання у друкованих засобах масової інформації. Метою статті є пояснення потреби вживання мовцями евфемістичних одиниць семантичного поля «поліція» на основі аналізу їх прагматичного впливу та перлокутивного ефекту.

Наукові результати дослідження корегують уявлення про арготичні евфемізми як субститути прямих номінацій з небажаною конотацією та сприяють їх декодуванню як у мовному середовищі загалом, так і в англійському поліцейському дискурсі.

Працівники поліції як озброєного органу виконавчої влади хоча й діють заради суспільного добробуту, порядку і безпеки, водночас обмежують права особи-правопорушника; і зазвичай повноваження поліції на обмеження свободи особистості втілюються в життя набагато частіше, ніж коли це робиться для захисту всього населення. Ось чому поліцейські потребують арготичних евфемізмів як мовних одиниць, які б допомогли їм:

а) пом'якшити різкі висловлювання на позначення об'єктів та явищ, що можуть викликати неприємні асоціації: *nightstick (club, truncheon)*, *to apprehend/detain someone (to arrest)*, *preventive detention (imprisonment without bail)*, *to bring someone to justice (to punish for a crime)*, **segregation unit (cell)**:

«Mr. Druce was constantly in trouble in prison, spending just three and a half years in the state's maximum security **segregation unit** at Walpole...».

(The New York Times, 08/29/2003).

19 квітня 2013 року, під час переслідування ймовірного чеченського терориста Джохара Царнаєва, бостонська поліція віддала наказ *'shelter in place'* всім жителям міста замість, наприклад, *'stay indoors'*, що має, на нашу думку, негативну конотацію через префікс *'in'*, який позначає обмеженість простору, строгу ізоляцію (*being locked down*), в той час як *'shelter'* асоціюється лише із безпекою, оскільки має значення «притулок»:

«During last week's events in Boston, residents were told to **'shelter in place'**...Residents obeyed orders and stayed in their homes».

(<http://www.infowars.com/police-state-euphemism-shelter-in-place/>)

На даний момент спірним залишається питання щодо позначення поліцейського кийка, тому в узусі перебувають дві номінації: *nightstick* та *baton*:

«Just over a decade ago, the New York City Police Department replaced its conventional wooden **nightsticks** with a sleek, new tool: a side-handle **baton**...The department has now decided that less is more, and is returning to the standard nightstick, albeit an updated high-density plastic version».

(The New York Times, 09/19/2000);

б) приховати свої жорстокі заходи та дії (виконання евфемізмами вуалітивної функції): *excessive force*, **disproportionate force** (*extreme violence by the police – police brutality*):

«*Turkish riot squads fired enormous amounts of tear gas, often at close range in confined spaces, and used other types of **disproportionate force** in their tactics to crush the antigovernment protests that erupted last month in Istanbul...*»

(The New York Times, 07/12/2013);

в) завуалювати свої помилки, а також їх наслідки під час виконання обов'язків: *to refresh someone's memory*, **to interrogate someone** (to question under torture), **to soften up** (to make someone weaker so that they are easier to attack), **to stress out** (to press someone, making them worried or nervous so that they cannot relax):

«*An **interrogation** which produced no information ... would count as a failure. All the more justification for preparing prisoners to talk. **Softening them up, stressing them out** – these were the usual euphemisms for the bestial practices that have become rampant in American prisons where «suspected terrorists» are being held. Unfortunately, it seems, more than a few got «too stressed out» and died.*»

(The New York Times, 05/23/2004).

Цікавим є те, що в поліцейському лексиконі англійської мови, говорячи про помилкові свідчення підозрюваного чи свідка, вживають традиційний термін '*perjurious/false testimony*', у той час як лжесвідчення працівника поліції «розмито» номінують '**troubled testimony**':

«*Botha later said ... that the witness was in a house 600 yards (meters) away, possibly out of earshot. He cut that estimate in half when questioned again...The question now is whether Botha's **troubled testimony** will be enough ... to keep Pistorius in prison until trial.*»

(The Huffington Post, 02/20/2013).

Також вже сам факт того, що неправду з уст поліції називають фабрикуванням (*police fabrications*), підтверджує широкий вжиток евфемізмів як засобів вторинної номінації:

«*How can there be any accountability or a proper disciplinary process in place if they don't even allow for the possibility that officers lie?..*». said Rusonik, who in the last few years has exposed **police fabrications** in more than a dozen cases».

(The Huffington Post, 02/20/2013);

г) запобігти втручання сторонніх людей у справу поліції, особливо якщо це працівники у штатському ('plainclothes officers') і їм потрібно «закодувати» тему розмови: **electronic countermeasures** (hidden microphones used to spy on someone), *camera* (a police radar set), *client* (prisoner), *front office* (a police station), *informant* (informer), *to cooperate with police* (to be forced to help the police), *to help the police with their inquiries* (to be under interrogation and imminent arrest), *gumshoe* (an investigator in plain-clothes), *brown paper bag* (an unmarked police car):

«*What the French gendarmes will need is an **electronic countermeasures (ECM) unit**.*».

(The New York Times, 11/10/2009).

У даному прикладі реалізується конспіративна функція евфемізмів.

г) замінити найменування негативних явищ для зменшення негативного впливу професії на приватну сферу свого життя: прямі (правдиві) номінації тримають у постійній напрузі, стресовому стані, а повторення позитивно забарвлених евфемістичних субститутів спрацьовує як акт самонавіювання (ситуація, пов'язана зі злочинцем, здається вже не такою страшною, хоча її сутність насправді залишається тією самою): *recidivism* (a return to crime or drug addiction), *controlled substance* (drugs), **corrections** (having to do with prison, prisoners), *mischievous dog* (rabid/mad dog), *alcohol-related/ alcohol-impaired driving crash/ alcohol-impaired-driver-related crash* (drunk driving accident), **accessory** (accomplice), infidelity incident, *extra marital affair* (cheating, adultery):

«*It also has become a bone of contention in an ongoing dispute as to who is the legitimate chairperson of the Fraternal Order of Police bargaining unit that represents **corrections workers** at the Department of Youth Rehabilitation Services.*».

(The New York Times, 05/09/2013);

«*Anyone who supplies a firearm to another person who uses it to commit a criminal act should be treated as an **accessory** to that act.*».

(The New York Times, 21/09/2013);

д) менше вербально травмувати одне одного вживанням слів із негативною конотацією (адже працівники поліції вживають евфемізми і у своєму вузькому робочому колі): *to pick someone up* (to arrest), *homicide* (murder), **officer down** (officer is wounded or killed), *aggravated* (furious):

«*Next, Mr. Tejada heard the officer's body thump to the floor. «All I heard on the radio was, '**Officer down,**' « he said.*».

(The New York Times, 05/20/2013);

е) представити особу поліцейського як рятувальника та захисника (позитивні асоціації), а не того, хто ліквідує загрози та небезпеки, усуває правопорушників (неприємні асоціації): *Morals Division* (police force that enforces laws against prostitution, gambling, drugs), *peace-officer* (police officer), **protective custody** (practice of keeping someone in prison to prevent them from being harmed):

«*According to Mansfield police, there were 18 arrests and 30 taken into **protective custody** during the May 17 show...The majority of arrests made during the country singer's concert were for under 21 possession of liquor.*».

(<http://mansfield-ma.patch.com/articles/police-take-52-into-custody-during-comcast-center-opening-weekend>).

Крім того, здійснення евфемізмами елевативної функції «підносить» цю професію у поліцейській мові та дозволяє виділити її як особливу та авторитетну: *law enforcement* (policing), *law-enforcement officer* (police officer), *police liaison officer* (a police officer assigned to be the liaison between a particular community and the police departments). Навіть ОМОН має у своїй назві відповідну лексичну одиницю – *special police* (the police seconded to the control of civil disorder), а така номінація як **field associate** (a police officer charged with detecting

police corruption) потребує постійного перейменування через свою табуованість та приховане значення «*spy*» [4, с. 130]:

«*Mr. Murphy began planting spies, called «**field associates**,» in the Police Department to uncover corruption, and he established stricter performance standards.*

(The New York Times, 12/17/2011).

Крім усного лексикону поліції, також рясніє евфемізмами письмова офіційна документація (рапорти, заяви, протоколи, звіти тощо): *quick entry law* (a law that allows police to enter any building without knocking first, no-knock law), *felony augmentation* (the longest possible prison sentence to a convicted criminal), *offender*, **perpetrator** (criminal), *offense* (crime), *the supreme punishment* (death as a punishment for crime):

«*It was an era when the police sent out their crime reports by teletype and often ended them with a predictable postscript: «The **perpetrators** escaped in an unknown manner».*

(TheNewYorkTimes, 03/18/2009).

У протоколі про самогубство учасника рок-гурту *Nirvana* Курта Кобейна в 1994 р. ні одного разу не згадується слово «*suicide*»; жертва «зазнала вогнепального поранення в голову», а не «вистрелила собі в голову»; жертву знайшли нерухомою (*unmoving*), а не мертвою (*dead*), а в найменуванні детективів, що розслідують вбивства, номінація '*homicide*' замінює '*murder*':

«*Victim **sustained a gunshot wound to the head**... On arrival, Levandowski observed the victim laying on the floor, **unmoving**... The scene was maintained until released to **Homicide Detectives**».[3].*

Єдине, що вказує на летальність випадку і де не має місця дистортивна функція арготичних евфемізмів, це напис «*Death investigation*» у графі «*Incident classification*».

Навіть у некрологах інколи можна помітити уникання апелювань до цієї теми-табу, коли вживають фрази типу *passed away suddenly*, *died unexpectedly*, *died at home*, *sudden death* (приналежність деяких з них до евфемізмів є, на нашу думку, дещо сумнівною):

«*Newspaper obituaries of the suicides used the euphemism «**died at home**».*

(The New York Times, 04/05/1998).

Як бачимо, концепт смерті, що несе таку негативну конотацію ще з давніх часів (релігійні табу, забобони тощо), зумовлює виникнення вербальних відречень від поняття і у поліцейській професійній сфері.

Субститутів також потребують найменування тюремних камер, в'язниць та виправних закладів: *quiet cell*, *seclusion*, *segregation unit* (a cell in which a prisoner is locked up alone, solitary confinement); *correctional institution/facility*, *secure facility*, *house of corrections*, *detention center*, *penitentiary* (prison), *state farm* (state prison); *internment camp* (a prison camp), *children's ranch*, *youth center* (a prison for children). Відсутність слова '*prison*' у перелічених вище номінаціях пояснюється, на нашу думку, тим, що це слово викликає асоціації «позбавлення або обмеження волі», «порушення права на свободу пересування», яке має будь-який громадянин демократичної держави; тобто за допомогою вживання таких евфемізмів спостерігається намагання органів виконавчої влади хоч якось проявити гуманність у ставленні до злочинців (дітей чи дорослих, – немає значення), які також є людьми. Відповідно, самих ув'язнених називають *convict*, *detainee*, **inmate** і навіть *intern* та *resident*:

«*A U.S. soldier broke down in tears yesterday as he admitted abusing **inmates** at Abu Ghraib prison, receiving a lighter sentence in return for his testimony against others charged in the scandal.*

(The WashingtonTimes, 09/11/2004).

Проаналізувавши вищерозглянуті приклади евфемізмів у контексті, можна прослідкувати те, що задля уникнення загрози втратити «обличчя» (термін Е. Гофмана) учасники професійної групи поліції порушують майже всі розмовні максими Пола Грайса: приховуючи якісь факти (тобто не надаючи вичерпної інформації), вони не дотримуються максими кількості, словесно замаскуючи свої огріхи – максими якості, вживаючи нечіткі, двозначні формулювання – максими способу висловлення.

Таким чином, аналіз 86 евфемістичних одиниць, згаданих у статті [3; 4; 6], дає право зробити висновок, що у працівників поліції є багато мотивів вживання відповідних арготичних евфемізмів: починаючи від небажання вразити оточуючих висловлюваннями з такими неприємними чи різкими концептами як «вбивство», «суїцид», «в'язниця», «злочинець» тощо до наміру «підняти» особу поліцейського в очах громадськості.

Література:

1. Великорода В. Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / В. Б. Великорода. – Львів, 2008. – 19 с.
2. Argot [Electronic reference]. – Access mode : <http://en.wikipedia.org/wiki/Argot>.
3. Death investigation [Electronic reference]. – Access mode : http://blog.seattlepi.com/thebigblog/files/library/kurt_cobain_police_report.pdf.
4. Holder, R.W. Oxford Dictionary of Euphemisms. – Oxford – New-York : Oxford University Press, 1995. – xix, 470 p.
5. List of euphemisms [Electronic reference]. – Access mode : http://en.wikipedia.org/wiki/User:Robert_A_West/List_of_Euphemisms.
6. Rawson, H. Dictionary of Euphemisms and Other Doubletalk. – N.Y. : Crown Publishers Inc., 1995. – 463 p.